

Kilpisjärvi 31.3. – 7.4.2012

LINJA-AUTOLLA KILPISJÄRVELLE

Ladun keväiselle hiihtomatkalle Enontekiön Kilpisjärvelle lähdettiin jo kello viiden aikaan lauantai-aamuna. Bussimatkan taukopaikat olivat Vaajakoskella, Pihtiputaalla, Kempeleessä, Keminmaalla, Pellossa napapiirillä Tuomaan Tuvalla sekä Muoniossa Sannin putiikissa. Aika kului kirjoja ja lehtiä lukemalla, sanaristikoita ratkomalla, televisiota katsomalla, tietokilpailuja pitämällä ja vitsejä kertomalla. Tässä matkanjohtajamme Heikin kysymys ja vastaus: "Kaikki tietävät, että naarasporo on vaadin, mutta miksi kutsutaan urosporoa? No, tietenkin: suostun!". Taidettiin muuten olla juuri Hirvaskankaalla©

Aivan loppumatkasta Palojoensuulta Kilpisjärvelle ajotie oli melko huonokuntoista. Töyssyt heilauttelivat Joukon kuljettamaa bussia ikävästi ja siitä aiheutui muutamille matkaajille pahoinvointia. Perille Haltinmaan mökeille saavuimme illalla noin kymmenen aikaan. Nautimme nopeasti iltapalan ja purimme hiihtovälineet sekä muut matkatavaramme bussista majapaikkoihimme. Uni maittoi mukavasti pitkän matkan jälkeen.

SAANAN UPEA ENSIMMÄINEN AAMU

Mieli oli heti aamusta korkealla. Auringon valaisema Saanan jyrkkä rinne avautui suoraan eteen olohuoneen ikkunasta ulos katsovalle. Toisesta ikkunasta saattoi ihailla Ruotsin puolen korkeaa lumivalkeata tunturijonoa.

Päivän retkeksi oli suunniteltu helppo Salmivaaran tunturin ympärihiihto. Salmivaara kohoaa kyläkeskuksen kohdalla järvestä, jonka pohjoispuolinen osa on Kilpisjärvi ja etelässä Ala-Kilpisjärvi.

Päivän hiihto uhkasi mennä pilalle, kun Auli kertoi aamupalalla latujen olevan tekemättä rikki menneiden latukoneiden takia. Hiihtämään päästäisiin vastaa myöhään iltapäivällä, jos silloinkaan. Ei kestänyt kuitenkaan kauan, kun joku oivalsi, että oli huhtikuun ensimmäinen päivä ja Aulin tiedote vain hauska aprillipila.

Hiihtäminen maistui mukavalta heti ensimetreistä lähtien. Päivä näytti parhaat puolensa: aurinko paistoi ja Kilpisjärven jäällä silmiemme edessä kohosi upea Saana. Saanatunturi ei ole korkeudeltaan, 1029 metriä merenpinnasta, Suomen suurin, mutta monen mielestä muodoltaan kaikkein kaunein.

Salmivaaran lenkki oli sen verran helppo, suurelta osin tasaisella jäällä hiihtoa, että ensimmäisen kierroksen monet hiihtivät saman lenkin uudestaan toiseen suuntaan kiertäen.

Päivän hiihtämisen jälkeen kokoontuimme Haltinmaan pubiin yhteiseen illanviettoon paremmin toisiimme tutustuaksemme. Järjestimme tietokilpailuja ja kyselyleikkejä sekä lauloimme lauluja kilvan; naiset lauluja, joissa esiintyy miehen etunimi ja päinvastoin. Meille varattu aika loppui ennen kuin kaikki laulut oli laulettu.

SAANAN YMPÄRI

Vaikeusaste nousi usealla pykälällä, kun toisen päivän ohjelmaan oli merkitty hiihto Saanan ympäri. Eilinen aprillipila oli toteutua, kun alkumatkasta emme löytäneet ympärihiihtoon tarkoitettua latu-uraa. Sen sijaan ponnistelimme rökkyistä moottorikelkkareittiä pitkin eteenpäin. Jonkin matkaa hiihdeltymme näimme lähempänä Saanan rinnettä oikean latu-uran, jonne päätimme suunnistaa umpihankea hiihtäen. Se ei kaikille ollutkaan aivan helppo tehtävä. Oikealle uralle päästäksemme meidän oli laskeuduttava umpihangessa harjanteelta alas. Vaikka pudotusta ei ollut paljon, tuntui tamppaamalla alaspäin meno hankalalta. Väliin sattui kaatumisia syvälle hankeen. Muutamalle harvalle tämäkin tehtävä oli helppo. Taitavimmat laskivat nimittäin harjanteen alas tyylikkäässä Telemark-asennossa.

Ladulle päästyämme tehtävä ei paljon helpottunut. Edessä oli pitkä nousu Saanajärvelle ja sen päivätuvalle. Rankan nousun jälkeen aamulla tehdyt päiväeväät ja tuvassa käristetyt makkarat maistuivat mitä parhaimmilta termospullosta kuksaan kaadetun kahvin tai mehun kera.

Päivätuvalta vielä pieni nousu ja sitten alkoi pitkä lasku kohti Kilpisjärveä. Lasku ei vaikuta aluksi kovin vaativalta vaan pikemminkin loivalta, mutta pian koittaa yllätys. Vauhti kiihtyy liikaa ja sitä on otettava auraamalla pois. Hiihto-ura on osin epätasaista ja möykyt horjuttavat helposti laskijan pois tasapainosta. Muutamat muksahtivat pitkässä laskussa kumoon. Onneksi kenelläkään ei sattunut pahempia vammoja, vain vähäiset mustelmat jäivät kaatumisista muistoksi.

Laskun jälkeen olimme Kilpisjärven jäällä, jota pitkin sujuttelimme takaisin lähellä majapaikkaamme sijaitsevalle Kilpishotellille. Nautittiin after-skit.

Osa ryhmästämme hiihti hieman lyhyemmän reitin, joka oli kuitenkin muita hankalampi ja rankempi. Osa matkasta oli niin jyrkkää, että sukset oli otettava olalle ja matkaa taivallettava kävellen.

KUONJAR

Kolmas päivä alkoi Kilpissafarien moottorikelkkojen vetämänä. Retkelle varustauduttiin lämpimästi pukeutumalla. Paksut pilkkihaalarien tapaiset asusteet vedettiin päälle, lämpimät rukkaset käsiin ja kelkkakypärä visiireineen päähän. Lämmin pukeutuminen oli tarpeen, kun aamulla lämpömittari oli näyttänyt 24 pakkasastetta, ja moottorikelkoilla ajettaisiin tunturissa kovaa vauhtia. Moottorikelkkojen vetämiin rekiin pakattiin meidän turistien lisäksi sukset ja potkukelkat. Määränpäänä oli *Kuonjarin* maja parinkymmenen kilometrin päässä kyläkeskuksesta.

Moottorikelkkojen lähtiessä liikkeelle bensankatku häiritsi vähän aikaa tunnelmaa. Vauhtiin päästyämme katku hälveni, mutta vastaavasti pakkasen ja vauhdin aiheuttama viima voimistui. Lämpimästä pukeutumisesta huolimatta kylmä alkoi tunkeutua luihin ja ytimiin. Menoa ryydittivät vielä moottorikelkkojen teloista päällemme sinkoilevat tilsat eli jäiset lumikokkareet. Tunnin pituisella matkalla pysähdyimme pari kertaa ihailemaan auringossa kylpeviä tunturimaisemia. Tunturissa jäkälää syövä porolauma huomasi pian meidät ja alkoi lähestyä matkaaajia. Poroparat luulivat, että paikalle olisivat saapuneet poromiehet ruokintaheiniin.

Kuonjarissa eli Kuonjarjoella on metsähallituksen rakentama kämpä, jonka uumeniin pääsimme kylmän kelkkaretken jälkeen hetkeksi lämmittelemään. Aikamoisen yllätyksen koimme, kun kämpästä lähti ulkomainen maastopyöräilijä liikkeelle suunnaten pyöränsä Kuonjarista edelleen eteenpäin. Meillä oli toisenlaiset aikomukset. Lähdimme Kuonjarista takaisin kyläkeskukseen. Puoli tusinaa matkailijaa oli valinnut kulkuvälineikseen potkukelkat, joilla porhallettiin kelkkauraa pitkin tuntureita vuoroin nousten vuoroin laskien. Muut lähtivät takaisin hiihtämällä.

Jalaksilla varustetut potkukelkat osoittautuivat mainioiksi kulkuvälineiksi. Kelkat olivat tarpeeksi isoja, paitsi Maritalle, jonka selkä oli aika kovilla. Tasamaallakin pääsi potkimalla hyvin eteenpäin, alamäessä jarrutukseen kehittivät ryhmäläiset hyviä jalkajarrutustapoja kantapäitäkin käyttäen. Muutama kaatuminen tuli, mutta pehmeäkö lumi esti vahingot. Matkalla tavattiin pari puolalaista hiihtäjää ahkioita vetäen ja yksinäinen vaeltaja, kaikilla Halti päämääränä. Muutaman potkukelkkaa istuimena käyttäen pidetyn tauon jälkeen oli koko 20 km matka jo takana. Potkukelkalla on kuuleman mukaan käyty Haltilla asti. Eikä syytä epäillä, kulkevathan reputkin mainiosti kyydissä. Moottorikelkkaura on potkukelkoille kyllä tarpeen, muuten ei potkiminen onnistu...

Hiihtäjät ihmettelivät aikansa, että hiihdettäisiinkö takaisin umpihamkeen vai kelkkauraa pitkin. Mutta ei hätää. Kilpissafarien moottorikelkkailija kiinnitti kelkkansa perään latua tekevän pikku reen, jonka jalasten jäljissä oli mukava suksilla suihkia. Latu oli tosin painavammille hiihtäjille paikoitellen vähän upottava.

Tänä vuonna käsivarren Lapissa oli satanut poikkeuksellisen vähän lunta. Sitä oli kuuleman mukaan jopa puoli metriä vähemmän kuin tavallisina vuosina. Lumen vähyys hankaloitti jossain määrin hiihtoa, kun ladun alta pilkisti paikoin kivikkoisen rakka.

Paluumatkaa Kuonjarista helpotti, kun saimme Saarijärven majalla nauttia retken järjestäjien tarjoamat kunnan munkkikahvit. Loppumatkasta ylitimme Tsahkal-järven, jonka laitamilla vähän kompastelimme maastoon syntyneisiin purosyvänteisiin. Viimeisen kilometrin laskettelimme pitkin moottorikelkkauraa, joka oli taas niin jyrkkä, että jo oppimamme auraustekniikka oli laskussa suureksi avuksi.

Hyvän päivän lopuksi vietimme iltaa Kilpisjärven koulun järjestämissä iltamissa. Yhdeksäluokkaisessa koulussa on 21 oppilasta. Lukuun sisältyy jo muutama eskarilainenkin.

Illan kulttuurillista antia olivat näytelmä, jossa enontekiöläiset matkasivat ilmaislennolla Helsinkiin. Näytelmä oli ajankohtainen, jossa kyytiä saivat erään suomalaisen lentoyhtiön johto, samoin kuin erään kuljetusalan järjestön eripurat. Iltamissa kuultiin koululaisten esittämänä tunturiaiheinen laulelma, jonka sanojen tiedetään olevan Reino Helismaan käsialaa.

Sävelenä on: Pappa lupas talon laittaa, ja kuuluu näin:

*Älkää menkö tuntureille - siellä menee henki.
Varoitamme teitä vielä kerran viimeisenkin.*

*Älkää menkö tuntureille - siellä, on jäinen hanki.
Vaikea on alas tulla sieltä taitavankin.*

*Tunturien aurinkoon jos kellä mieli haluaa,
siellä katoo kauneus ja pärsä pahaks palaa.*

*Siellä mustuu sydän parka, suksat, sääret katkee.
Anorakki repeää ja housun saumat ratkee.*

*Älä katso tuntureita jos on mieles heikko.
Ikuisiksi ajoiksi sun lumoo Lapin peikko.*

*Jos sä kerran siellä käyt, niin unohtaa et saata
hiihtolomaa ihanaa ja tuntureitten maata.*

Laulun ensimmäiset säkeet eivät alkuunkaan kuvaa retkeämme, mutta loppusäkeet sitäkin paremmin.

LUMIKENKÄILYÄ JA REVONTULIA

Retkemme puoliväli oli ohitettu, kun neljäntenä päivänä valmistauduimme lumikenkäilyyn. Se on helppo ja hauska kaikenkuntoisille soveltuva talvinen liikuntamuoto. Eli se joka osaa kävellä, osaa myös lumikenkäillä. Tärkeää on, että ennen liikkeelle lähtöä kengät sidotaan siteisiin hyvin, niin että kengät eivät pääse syvässä hangessa lipsahtamaan irti. Jos niin käy, eteneminen ilman lumikenkiä on ylivoimaisen vaikeaa.

Lumikenkäilyyn käytettiin aikaa vain puoli päivää, joten jäljelle jäi mahdollisuus käydä vielä hiihtämässäkin.

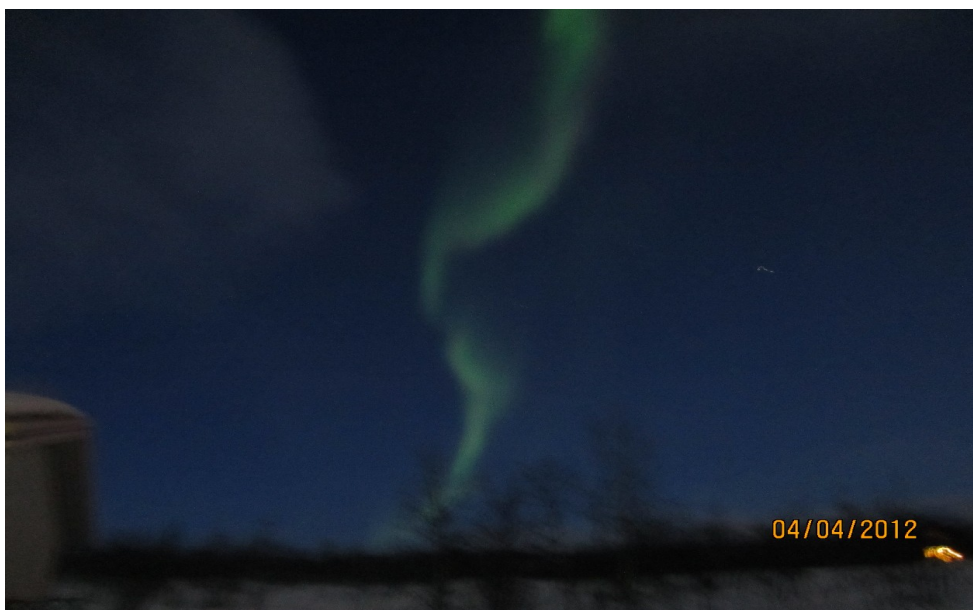
Porukan oma venyttelytuokio ja illanvietto järjestettiin kylän koulun liikuntasalissa. Venyttely tuntui jäsenissä aika tuskaisalta, mutta tilannetta helpotti vieressä ähkäilevän venyttelijän yhtä tuskaisa ilme.

Venyttelijäjoukko jaettiin kuuteen ryhmään, joiden kesken aloitettiin sananlaskuleikittely. Jokaiselle ryhmälle jaettiin paperilappuun kirjoitettu suomalainen sananlasku. Ryhmän jäsenten piti esittää sanalaskun sisältö pantomiimina ja muiden piti sen perusteella arvata, mistä sananlaskusta oli kyse. Esitykset olivat loistavia, joten kaikki sanalaskut pystyttiin esityksistä tunnistamaan.

Illanvieton loppuksi lauloimme jo tutuksi tulleen laulelman: "Älkää menkö tuntureille..."

Kulunut talvi oli tähän mennessä ollut hyvää revontulien katseluaikaa. Kilpisjärvellä oli juuri edellisviikolla nähty miltei jokaisena myöhäisiltana revontulien upeaa tanssivaa näytelmää. Meitä ei ollut tähän mennessä vielä niin hyvin onnistanut. Tänä iltana noin 23 aikaan Pauli huomasi huoneensa ikkunasta jotain valaistusta ja oli noussut sitä ulos tarkemmin seuraamaan. Revontulethan siellä loimottivat, mutta vain niin pienen hetken, ettei koko porukkaa kannattanut sitä varten erikseen herättää. Pauli sai ilmiöstä hyviä kuvia.

KOLMEN VALTAKUNNAN RAJAPYYKKI

Kolmen valtakunnan rajapyykki sijaitsee Kilpisjärven Koltapahtajärvessä. Pyykillä kohtaavat Suomen, Ruotsin ja Norjan rajat. Tämä oli viidennen päivän hiihtelyn tavoitteena. Pyykille päästiinkin taas helposti. Olihan latu pääosin Kilpisjärven jäällä. Toiveemme olisi ollut, että takaisin olisimme voineet hiihtää Mallatuntureiden rinteitä myötäillen. Toiveemme ei toteutunut, koska latukoneet eivät olleet pystyneet sinne vetämään reittejä. Tulimme takaisin näin ollen samaa reittiä kuin olimme menneetkin. Hiihtelyä mukavoitti nyt, kuten koko viikon ajan oli tehnyt, liki pilvettömältä taivaalta heloittava aurinko.

Päivän kruunasi yhteislaulu Kilpishotellilla. Laulantaa johti Lappiin tunturioppaaksi muuttanut iskelmätahti Kai "Kuju" Hyttinen. Laulujen lomassa "Kuju" kertoi juttuja omasta ja muidenkin laulajien elämänvaiheista.

SAANA JA SKIBOTN

Viimeisenä päivänä vain osa lähti enää hiihtämään. Valittavana oli uudelleen Saanan ympärihiito, minkä monet tekivätkin. Reitti ei ollut tälläkään kertaa sen helpompi kuin toisena päivänä taivallettu ympärihiito. Pitkässä laskussa kaatuiltiin taas samaan malliin kuin edelliselläkin kerralla.

Toinen vaihtoehto oli lähteä bussilla 50 km päähän Norjan puolella sijaitsevaan Skibotnin kylään. Matka oli vaikuttava. Tie kulkee tunturin rinteessä niin, että toisella puolella tunturi nousee vierustalla jyrkkänä ylöspäin ja vastaavasti toisella puolella on äkkijyrkkä pudotus syvälle kohti Jäämerestä sisämaahan työntyvää vuonoa.

Perillä olisi ollut mahdollisuus pulahtaa Jäämeren hyiseen veteen. Kukaan ei kuitenkaan rohjennut itseään kastaa. Rannalta kerättiin vain matkamuistoiksi kiviä.

TAKAISIN KOTIIN

Lauantaiaamu koitti ja jouduimme jättämään jäähyväiset Kilpisjärven mahtaville lumimaisemille. Lähtiessämme meitä saattelivat linnut. Bussimme rinnalla liihotteli monikymmenpäinen pulmusparvi, joka oli jo ehtinyt muuttomatkaltaan etelästä puuttomalle tunturiylängölle. Vielä upeammalta näytti, kun kotka liiteli korkealla bussimme yläpuolella.

Katsoimme illan pimetessä ennen Järvenpään saapumista elokuvan Havukka-ahon ajattelija. Konsta Pylkkäsen vapaana lenteleviin sinisiin ajatuksiin oli mukavaa päättää viikon kestänyt matkamme Tunturi-Lappiin ja sen sinisiin maisemiin.

Mauri